

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ
โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดยโสธร

THE SCHOOL ADMINISTRATORS ROLES AND THE ACADEMIC ADMINISTRATION EFFECTIVENESS
OF SECONDARY SCHOOLS IN YASOTHON PROVINCE

กรบดินทร์ โพธิ์สิงห์¹ เกรียงศักดิ์ ศรีสมบัติ²

E-mail: 55051444kmitl@gmail.com

โทรศัพท์: 09-6815-5668

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดยโสธร 2) เพื่อศึกษาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดยโสธร และ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดยโสธร กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดยโสธร จำนวน 274 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดยโสธร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2. ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดยโสธร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดยโสธร มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับที่สูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา; ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ;

Abstract

The purposes of this research were to: 1) to study the school administrators roles of secondary schools in Yasothon province 2) to study academic administration effectiveness of secondary schools in Yasothon province and 3) to study the relationship between the school administrators roles and academic administration effectiveness of secondary schools in Yasothon province. The samples were 274 school administrators and teachers of secondary schools in Yasothon province. The research instrument used for data collection. The statistical techniques employed in data analysis were percentage, mean, standard deviation and Pearson Product Moment Correlation Coefficient.

The research findings were as follows:

1. The school administrators roles of secondary schools in Yasothon province in overall and 3 aspects were at highest levels.
2. Academic administration effectiveness of secondary schools in Yasothon province in overall and 4 aspects were at highest levels.
3. The relationship of the school administrators roles and academic administration effectiveness of secondary schools in Yasothon province, overall the relationship was positive at the .01 level of significance.

Keywords: School Administrators Roles; Academic Administration Effectiveness;

¹ กรอบดินทร์ โพธิ์สิงห์ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์.ดร.เกรียงศักดิ์ ศรีสมบัติ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

³ ตำแหน่งรองอธิการบดีฝ่ายทรัพยากรบุคคล มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด (นักวิชาการ)

ความเป็นมาของปัญหา

การศึกษานับว่ามีความสำคัญมากต่อการพัฒนาบุคลากรตลอดจนไปถึงเป็นพื้นฐานของการพัฒนาส่วนอื่นๆ ด้วย เพราะไม่ว่าจะทำการพัฒนาส่วนใดต้องเริ่มมาจากการพัฒนาคนเสียก่อน ดังนั้นการพัฒนาคนสามารถทำได้หลาย ๆ รูปแบบ สิ่งที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาคนคือการให้การศึกษา ดังนั้นการพัฒนาประเทศต้องพัฒนาควบคู่ไปกับการพัฒนาคนโดยต้องคำนึงถึงการศึกษาเป็นสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคของเทคโนโลยีสารสนเทศที่ก้าวล้ำโลกไปมาก การศึกษาก็ต้องพัฒนาไปให้ทันกับโลก การศึกษาจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ และในฐานะที่เป็นกระบวนการหนึ่งที่มีบทบาทโดยตรงต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพเหมาะสม และมีคุณสมบัติสอดคล้องกับความต้องการในการใช้กำลังของประเทศเนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาบุคคลให้มีความเจริญงอกงามทุกด้าน ทั้งสติปัญญา อารมณ์และสังคม (อาภรณ์ รัตนมณี. 2553 : 1)

ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทและหน้าที่สำคัญในการกำหนดทิศทางของสถานศึกษาในด้านต่างๆ ให้งานบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ และการที่ผู้บริหารจะสามารถพัฒนางานในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาอันจะนำพาสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับบทบาท ในการบริหารและการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ ดังต่อไปนี้ 1) การเป็นผู้นำทางวิชาการ 2) การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม 3) การเป็นผู้อำนวยความสะดวก 4) การประสานความสัมพันธ์ 5) การส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากร 6) การประเมินผล 7) การส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา 8) การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ 9) การส่งเสริมเทคโนโลยี (ธีระ รุญเจริญ. 2554 : 37-38) การบริหารองค์การให้ประสบผลสำเร็จและบรรลุวัตถุประสงค์ ผู้บริหารต้องกระตุ้นจิตใจ บุคลากรให้เกิดขวัญกำลังใจในการทำงาน ขวัญเป็นความรู้สึกของบุคคล ที่มีต่อสภาพแวดล้อม และงานที่ตนทำอยู่ ซึ่งอาจจะรวมทั้งความรู้สึกที่ดีหรือไม่ดี หากบุคลากรมีความรู้สึกที่ดีต่องาน และสภาพแวดล้อมของงาน ตลอดทั้งมีความรู้สึกที่ดีต่อผู้บริหารและเพื่อนร่วมงาน บุคลากรจะทำงาน ด้วยความสุขและความตั้งใจ ดังคำกล่าวที่ว่า “คนสำราญ งานสำเร็จ”

งานวิชาการนับเป็นงานหลักของโรงเรียน เพราะวัตถุประสงค์ของโรงเรียนก็คือให้การศึกษาและอบรมเยาวชนของชาติ ภารกิจหลักของโรงเรียนก็คือการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนบรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร นับได้ว่าโรงเรียนเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นหน่วยปฏิบัติ ผู้บริหารจึงต้องใช้เวลาในการบริหารงานวิชาการ มากกว่างานอื่นๆ เพราะงานอื่นเป็นเพียงงานที่สนับสนุนการเรียนการสอนเพื่อให้การบริหารงานวิชาการมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เด็กและเยาวชนได้รับความรู้ ผักผ่อนสติปัญญา ซึ่งถือได้ว่าเป็นองค์ประกอบพื้นฐานของความเป็นมนุษย์ ผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจ ขอบข่ายของงานวิชาการ มีความรู้ความสามารถ ในงานวิชาการอย่างกว้างขวาง สามารถบริหารงานวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารงานวิชาการเป็นภารกิจหลักสำคัญที่ทำให้เยาวชนของชาติมีคุณภาพ เป็นคนดี มีปัญญา มีสุขภาพอนามัยและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามที่หลักสูตรแต่ละระดับได้กำหนดไว้ การบริหารงานวิชาการ จึงเป็นการสร้างคน ตามกรอบความต้องการของประเทศชาติ เพื่อให้คนที่ได้รับการปลูกฝังความรู้ขั้นพื้นฐานอย่างดีแล้วไปพัฒนาประเทศชาติให้ก้าวหน้าต่อไป ฉะนั้นภารกิจของผู้บริหารโรงเรียน ในการบริหารงานวิชาการ จึงเป็นภารกิจที่สำคัญยิ่ง ในการพัฒนาคน ซึ่งทุกโรงเรียนสามารถดำเนินการได้ โดยถือว่างานวิชาการคือหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษา และการเรียนการสอนที่มีความเป็นเลิศคือการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญในความแตกต่างระหว่างบุคคลในการเรียนการสอนที่เด็กได้เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้ชี้แนะ ครูมีการเตรียมการสอนที่ดี มีเทคนิคการสอนที่เหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2554) เพื่อเป็นการสนับสนุนให้การปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียนบรรลุผล ผู้บริหารโรงเรียน ในยุคสมัยปัจจุบัน จะมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างสิ่งต่างๆ ขึ้นในโรงเรียนอย่างน้อย ในประเด็นต่างๆ ดังนี้ คือ การสร้างความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน การเสริมสร้างความเป็นองค์กรวิชาชีพ การเสริมสร้างการตัดสินใจร่วม และการมีส่วนร่วม การเสริมสร้างการจิตใจที่สร้างสรรค์ การเสริมสร้างความเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง การเสริมสร้างวัฒนธรรมและบรรยากาศองค์การในทางบวก การเสริมสร้างกระบวนการบริหารเพื่อการเปลี่ยนแปลง วัฒนธรรมการเสริมสร้างกระบวนการบริหารหลักสูตรและการสอนที่มีประสิทธิภาพ และการเสริมสร้างการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เต็มศักยภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด (วิโรจน์ สารรัตนะ และสัมพันธ์ พันธุ์ฤกษ์. 2545)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาในจังหวัดศรีสะเกษ และยโสธร ซึ่งมีโรงเรียนในสังกัด จำนวน 83 แห่ง เฉพาะในจังหวัดยโสธร มีโรงเรียนในสังกัด จำนวน 27 แห่ง ที่ผ่านมานั้น พบว่า การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในจังหวัดยโสธรรยังประสบปัญหาอยู่ โดยประเมินจากผลการประเมินผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสถานศึกษาในสังกัดจังหวัดยโสธร จากรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (Ordinary National Educational Testing : O-NET) ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 28 ในจังหวัดยโสธร ปีการศึกษา 2560 2561 และปีการศึกษา 2562 พบว่า โดยรวมมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ แหล่งที่มาจากเว็บไซต์ :

<https://www.secondary28.go.th> (9 พฤศจิกายน 2563) จากรายงานผลการทดสอบดังกล่าวสรุปได้ว่าผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ในจังหวัดยโสธร มีคุณภาพในรายวิชาส่วนใหญ่ต่ำกว่าร้อยละ 50.00 ซึ่งผลการทดสอบดังกล่าวไม่เป็นที่น่าพอใจกับคุณภาพการศึกษาที่ยังอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ ทั้งนี้เป็นผลมาจากการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยตรง จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในจังหวัดยโสธร อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ซึ่งในกระบวนการบริหารจัดการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญยิ่ง ในการขับเคลื่อนการยกระดับคุณภาพการศึกษา เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการบริหารงานโรงเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานวิชาการ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารจึงต้องเป็นผู้นำทางวิชาการที่เข้มแข็ง เป็นผู้อำนวยความสะดวกที่เชี่ยวชาญ มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล เปรียบเสมือนเป็นจอมทัพสำคัญ ที่จะนำพาโรงเรียนให้ก้าวไปในกระแสแห่งการปฏิรูปการศึกษา ได้อย่างมีประสิทธิภาพและศักดิ์ศรี ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องตระหนักและให้ความสำคัญกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดยโสธร เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงและส่งเสริมการบริหารงานวิชาการให้มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดยโสธร
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดยโสธร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดยโสธร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดยโสธร ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดยโสธร จำนวน 944 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 59 คน และครู จำนวน 885 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ และยโสธร, 2565)
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดยโสธร จำนวน 274 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 17 คน และ ครูจำนวน 257 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan. 1970: 607-610) และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามอำเภอที่ตั้งของแต่ละโรงเรียน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ดังนี้

2.1 ตัวแปรพยากรณ์ (Independent Variable) คือ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งได้จากการสังเคราะห์ตัวแปรดังกล่าว พบว่าประกอบด้วย 8 ด้าน ดังนี้ การเป็นผู้นำทางวิชาการ การประสานงานและความสัมพันธ์ การส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา การประเมินผลนิเทศติดตาม การบริหารแบบมีส่วนร่วม การส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมเทคโนโลยีทางการศึกษา

2.2 ตัวแปรเกณฑ์ (Dependent Variable) คือ ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการซึ่งได้จากการสังเคราะห์ตัวแปรดังกล่าว พบว่าประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดประเมินผล การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา การนิเทศการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งปัจจุบัน ระยะเวลาในการปฏิบัติงานในโรงเรียนปัจจุบัน ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดยโสธร มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีการของลิเคิร์ต (Likert's Scale) เกณฑ์การให้คะแนนมี 5 ระดับ ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับ ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดยโสธร มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert's Scale) เกณฑ์การให้คะแนนมี 5 ระดับ

แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษา หลักการ แนวคิดทฤษฎีจากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการกำหนดนิยามศัพท์เฉพาะและกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถามสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดยโสธร ตามกรอบแนวคิดและนิยามศัพท์ของการวิจัยโดยผู้วิจัยได้แบบสอบถามที่สร้างขึ้น ดังต่อไปนี้ตอนที่ 2แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดยโสธร ประกอบด้วย 8 ด้าน ได้คำถามจำนวน 50 ข้อ ตอนที่ 3แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดยโสธร ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้คำถามจำนวน 43 ข้อ นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบ แนะนำ ปรับปรุง แก้ไขแล้วจัดทำหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด จึงนำแบบสอบถามที่ผ่านความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ตรวจสอบความสอดคล้องเชิงเนื้อหาในการวิจัยกับข้อคำถามในเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณาและให้คะแนน เพื่อนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency : IOC) โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้ (วโร เพ็งสวัสดิ์. 2551: 245) จากนั้นนำผลการให้คะแนนจากข้อคำถาม มาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะของการวิจัย แล้วเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป นำไปเป็นแบบสอบถามซึ่งในการวิจัยได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.80-1.00 ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการตามข้อเสนอแนะ นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครู โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดยโสธร ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้จากการทดลองใช้มาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach ซึ่งแบบสอบถามเกี่ยวกับแบบวัดระดับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดยโสธร ได้ค่าความเชื่อมั่นที่ 0.99 และแบบสอบถามเกี่ยวกับแบบวัดระดับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดยโสธร ได้ค่าความเชื่อมั่นที่ 0.97 ทั้งฉบับจัดทำเครื่องมือวิจัยแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลตามระเบียบขั้นตอนของทางบัณฑิตวิทยาลัยโดยการแจกและเก็บแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างได้รับแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์ จำนวน 274 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมด

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์หัตถบาทของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดยโสธร

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของหัตถบาทของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดยโสธร โดยรวม

หัตถบาทของผู้บริหารสถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ด้านการเป็นผู้นำทางวิชาการ	4.58	0.64	มากที่สุด
2. ด้านการประสานงานและความสัมพันธ์	4.45	0.60	มาก
3. ด้านการส่งเสริมการพัฒนาคูและบุคลากรทางการศึกษา	4.55	0.59	มากที่สุด
4. ด้านการประเมินผลนิเทศติดตาม	4.54	0.61	มากที่สุด
5. ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม	4.56	0.52	มากที่สุด
6. ด้านการส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา	4.56	0.64	มากที่สุด
7. ด้านการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์	4.45	0.68	มาก
8. ด้านการส่งเสริมเทคโนโลยีทางการศึกษา	4.49	0.53	มาก
โดยรวม	4.52	0.39	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า หัตถบาทของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดยโสธร โดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 5 ด้าน และอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ ด้านการเป็นผู้นำทางวิชาการ ($\bar{X} = 4.58$) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.56$) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับด้านการส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา ($\bar{X} = 4.56$)

2. ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดยโสธร

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดยโสธร โดยรวม

ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.63	0.50	มากที่สุด
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.66	0.50	มากที่สุด
3. ด้านการวัดประเมินผล	4.48	0.56	มาก
4. ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา	4.54	0.59	มากที่สุด
5. ด้านการนิเทศการศึกษา	4.45	0.71	มาก
โดยรวม	4.55	0.42	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดยโสธร โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.66$) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.63$) และด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา ($\bar{X} = 4.54$) ตามลำดับ

6. อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดยโสธร ผู้วิจัยได้พบข้อประเด็นที่น่าสนใจและควรนำมาอภิปรายและนำเสนอต่อไปนี้

1. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดยโสธร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด แต่เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน ดังนี้ ด้านการประสานงานและความสัมพันธ์ ด้านการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ด้านการส่งเสริมเทคโนโลยีทางการศึกษา และอยู่ในระดับมากที่สุด 5 ด้าน ดังนี้ ด้านการเป็นผู้นำทางวิชาการ ด้านการส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านการประเมินผลนิเทศติดตาม ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม ด้านการส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรีชญานันท์ ไชยหล่อ (2562 : 118) ผลการวิจัยพบว่า ระดับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย จากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ การยอมรับนับถือความซื่อสัตย์ ความหลากหลายของบุคลากร ความมีคุณภาพ ความเชื่อถือไว้วางใจ ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียนวัตถุประสงค์ของโรงเรียน การตัดสินใจ ความเอื้ออาทร และการมอบอำนาจ

2. ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดยโสธร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด แต่รายด้าน อยู่ในระดับมาก 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการวัดประเมินผล ด้านการนิเทศการศึกษา และอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยเฉพาะด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่า โรงเรียนมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาร่วมกับบุคลากรอย่างเป็นระบบ จัดตั้งคณะกรรมการเพื่อพัฒนาระบบประกันคุณภาพจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา การจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในให้หน่วยงานต้นสังกัดและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ จัดทำแผนสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษา ตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา ประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา จัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี (SAR) และสรุปรายงานประจำปีส่งผลให้การประกันคุณภาพการศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไทพนา ป้อมหิน (2562: 160-161) ผลการวิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสอ. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนมเขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้านได้แก่ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

3. ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดยโสธร มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับที่สูงมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยด้านที่มีความสัมพันธ์ระดับสูงสุดได้แก่ ด้านการเป็นผู้นำทางวิชาการ รองลงมาได้แก่ ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วมและด้านการส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีความเชื่อมั่นในมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูและบุคลากร โดยการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานอย่างพอเพียง มีการมอบหมายหน้าที่และความรับผิดชอบให้แก่ครูและบุคลากรได้ตรงตามความรู้ ความสามารถและมีการสั่งการอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร อีกทั้งรับฟังความคิดเห็นของครูและบุคลากรและให้เกียรติซึ่งกันและกัน หลังจากปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายอย่างมีคุณภาพแล้วจึงมีการจัดกรรมเขตขูเกียรติ ครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจ ทำให้เกิดความเข้าใจร่วมมือกันในแนวการปฏิบัติงานมุ่งมั่นและพัฒนาให้การจัดการศึกษาบรรลุผลและมีคุณภาพอีกด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลพร เข้มทอง (2560: 4) ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของศูนย์โรงเรียนเครือข่ายที่ 10 อำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยรวมมีค่าสหสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดยโสธร พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดยโสธร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดยโสธร โดยรวมอยู่ในระดับมาก และบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดยโสธร มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับที่สูงมาก ($r_{xy} = .886$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัย พบว่าบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดยโสธร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านการเป็นผู้นำทางวิชาการ ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม และด้านการส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา ดังนั้น ผู้บริหารควรให้ความสำคัญเป็นลำดับแรกในบทบาทการเป็นผู้นำทางวิชาการ ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรปฏิบัติตนร่วมกันอย่างมีคุณภาพและมาตรฐาน กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติโดยมีแนวทางที่มีความชัดเจนสำหรับครูและบุคลากรเพื่อให้เกิดการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ สนับสนุนและกระตุ้นให้ครูและบุคลากรที่มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งครบตามหลักเกณฑ์ มีการพัฒนาและสร้างผลงานทางวิชาการ เพื่อรับการประเมินขอมีวิทยฐานะหรือเลื่อนวิทยฐานะ มอบหมายหน้าที่และความรับผิดชอบให้แก่ครูและบุคลากรได้ตรงตามความรู้ ความสามารถอย่างเหมาะสม และมอบหมายภาระงานโดยการกระจายไปยังทุกฝ่ายตรงตามลักษณะงานที่เหมาะสมตามลำดับ

2. จากการวิจัยพบว่า ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดยโสธร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดย ด้านการวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่นๆ ดังนั้น ผู้บริหารควรสนับสนุนให้ครู มีการวัดและประเมินผลอย่างเป็นระบบ มีความหลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียนและนำเอานวัตกรรม เทคโนโลยี มาประยุกต์ใช้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อให้ครูและนักเรียนเกิดการเรียนรู้วิธีการวัดและประเมินผลแบบใหม่จะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น

3. จากการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูงมากกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดยโสธร โดย ด้านการเป็นผู้นำทางวิชาการ ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วมและด้านการส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา มีความสัมพันธ์สูงมาก ผู้บริหารควรสนับสนุนบทบาททั้ง 3 ด้านนี้พัฒนาให้ดียิ่งขึ้น และควรพิจารณาปรับปรุง ด้านการประสานงานและความสัมพันธ์ ด้านการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และด้านการส่งเสริมเทคโนโลยีทางการศึกษา เนื่องจากมีค่าสัมพัทธ์ลดลงตามลำดับ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการวิจัยครั้งนี้เก็บข้อมูลเฉพาะโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดยโสธรแบบสุ่มบางโรงเรียนเท่านั้น ในครั้งต่อไปควรเก็บข้อมูลของโรงเรียนมัธยมศึกษาทุกโรงเรียน เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่มีความครอบคลุมโรงเรียนให้มากที่สุด

2. ควรมีการศึกษาปัจจัยด้านต่าง ๆ ไม่เพียงแต่ตัวแปรด้านบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อให้ได้สารสนเทศเกี่ยวกับตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาผู้บริหารและโรงเรียนต่อไป

3. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดยโสธร เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและนำมาบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- อาภรณ์ รัตน์มณี. (2553). ทำไมระบบการศึกษาไทยจึงพัฒนาช้า. สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ธีระ รุญเจริญ. (2554). ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา (ฉบับปรับปรุง) เพื่อปฏิรูกรอบ 2 และการประเมินภายนอก รอบ 3 (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ :ข้าวฟ่าง.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.(2541). การบริหารงานวิชาการ: ชุดฝึกอบรมผู้ บริหารระดับสูง เล่มที่ 5. กรุงเทพฯ: พิเลติฟวิ่ง.
- วิโรจน์ สารรัตน์ และสัมพันธ์ พันธุ์พฤกษ์. (2545). ผู้บริหารใหม่ในโรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษา : ผลการวิจัยเพื่อการวิพากษ์. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.
- วาโร เฟิงส์วดี. (2551). วิธีวิทยาการวิจัย. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ศิริกุล นามศิริ. (2552). การพัฒนางานวิชาการด้วยหลักการบูรณาการในโรงเรียนขนาดเล็ก : การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. สาขาการบริหารการศึกษา. สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร. (2565). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565. ยโสธร : กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร
- Krejcie, R.V. & Morgan, D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement. 30(3). 607-610.